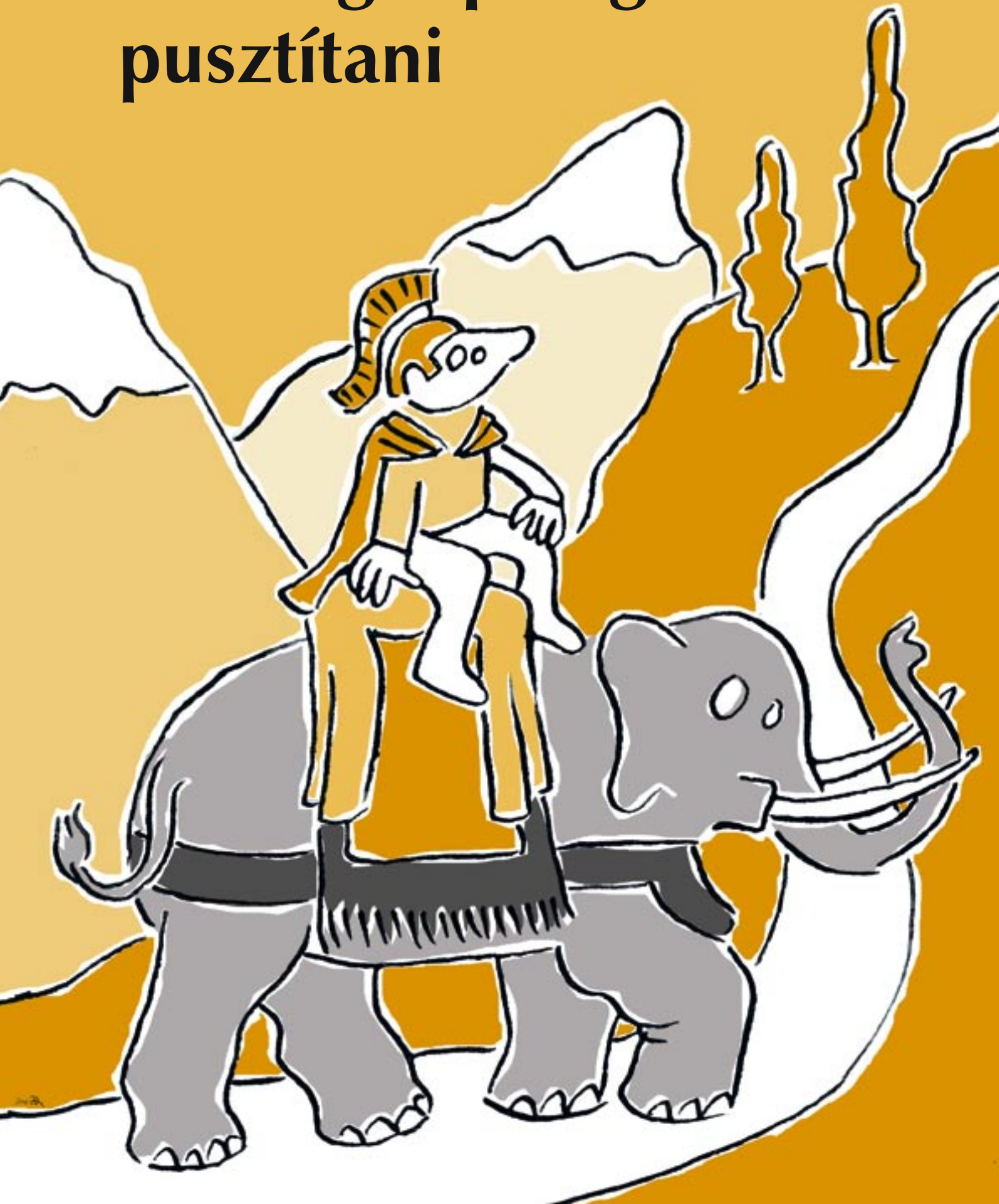

Karthágót pedig el kell pusztítani

NYERTESEK ÉS VESZTESEK

1/1A

SZEMELVÉNYEK A PUN HÁBORÚK KORÁNAK TÁRSADALMÁRÓL

1. A kisbirtok pusztulása

Sok száz éven át szerte Itáliában dolgozó parasztok művelték a földeket. Munkájuk nyomán erősödött és gazdagodott az állam. De minden megváltozott, amióta a rómaiak a Földközi-tenger uraivá lettek, és sorra meghódították a földközi-tengeri országokat.

Egyre kevesebb földön látunk szorgalmas szántó-vető parasztokat. A paraszti gazdaságok tönkrementek, a falvak elnéptelenedtek, csak omladozó kis házak, összedőlt istállók hirdetik, hogy itt egykor római parasztok éltek. Sokan közülük a fővárosban tengődnek, mások már hosszú évek óta a tengeren túl katonáskodnak.

A paraszti földekből hatalmas birtokok jöttek létre. Helyenként ott látjuk a nagybirtokosok pompás házait, árnyas kertek veszik körül őket. Távolabb mezőgazdasági épületek, istállók, csűrök, magtárak emelkednek, s magas fallal körülkerített kaszárnyaszerű épületek sorakoznak egymás mellett. Ez a rabszolgák szállása, mert a nagybirtokon mindenütt rabszolgák dolgoznak.

Számuk egyre nő. Ezrével hozzák őket a rabszolga-kereskedők a leigázott országokból, és a háborúk idején a nagybirtokosok olcsón összevásárolják őket.

2. A gyilkos nagybirtokok

„Valahányszor a rómaiak Itália egy-egy részét leigázták, a föld egy darabját elvették, és egy várost (coloniát) alapítottak rajta... A meghódított földnek megművelt részét pedig vagy szétszították a lakosok között, vagy eladták, vagy bérbe adták. A háború folytán műveletlenül maradt részét azonban – ilyen pedig nagyon bőven akadt – nem tartották érdemesnek kiosztani, hanem kihírdették, hogy aki akarja, a termés egy része fejében művelje meg... E fel nem osztott földek jelentős részét a gazdagok szerezték meg, s az idők folyamán egészen biztosra vették, hogy azt senki sem fogja tőlük elvenni. Ha a közelükben egy szegény embernek volt egy kis birtoka, azt részben szépszerével, pénzen, részben erőszakkal megszerezték, s így szétdarabolt kicsiny földek helyett nagybirtokon gazdálkodtak. A földművelésre és állataik őrzésére rabszolgákat vásároltak, mert attól tartottak, hogy a szabad embereket elvonja majd a katonai szolgálat a földműveléstől. De meg máskülönben nagy nyereséget is hozott nekik a szolgák gyerekeinek nagy száma, a rabszolgák ugyanis hadmentességük miatt nagyon elszaporodhattak. Ennek következtében az előkelők rendkívüli módon meggazdagodtak, a rabszolgák száma vidéken nagyon gyarapodott. Itália szabad népessége azonban fogyott és tönkrement, hiszen szegénység, súlyos adók és örökös hadviselés sújtotta őket. Akiknek nem kellett katonáskodniuk, azok is tétlenségre voltak kárhozottatva, mert a föld a gazdagok kezében volt, s azt szabadok helyett rabszolgákkal műveltették.”

1/1B**SZEMELVÉNYEK A PUN HÁBORÚK KORÁNAK TÁRSADALMÁRÓL****3. Kisemmizettek**

(Részlet Tiberius Gracchus politikai beszédéből)

„a vadállatok közül, amelyek Itáliában laknak, mindegyiknek megvan a maga barlangja, tanyája és búvóhelye, a polgároknak ellenben, akik Itáliáért harcolnak és meghalnak, a levegőn és a napfényen kívül semmijük sincs: ház nélkül és hajléktalanul bolyonganak feleségükkel és gyermekeikkel. A hadvezérek hazudnak, amikor a csatákban arra buzdítják a katonákat, hogy szentélyeiket és őseik sírját védjék meg az ellenség ellen. Annyi sok római közül egynek sincs apáktól örökölt családi oltára vagy ősi sírja. Mások dőzsöléséért és mások gazdagságáért harcolnak és halnak meg. A világ urainak nevezik őket, de egy rögnyi földet sem nevezhetnek magukénak.”

4. A római kisbirtok végpusztulása

Az i.e. II. század végének történései (rabszolgafelkelések, a római hadsereg számbeli fogyatkozása és katonai züllése) kegyetlen élességgel mutatták meg a római élet belső bajait: a római kisbirtok végpusztulását, a rabszolgák és nem római szabad munkások által művelt latifundiumokat (nagybirtokokat), a római földműves osztály eltűnését arról a földről, amelyet valamikor ennek a kardja szerzett meg, és különösen a római hadsereg emberanyagának minőségi romlását. A kisbirtok a keleti hódításokkal beözönlött, s a föld felé futó nagytőkével szemben nem tudta magát fenntartani, nagyobbrészt beleolvadt a nagybirtokba, a tulajdonos pedig városi proletárrá vagy kisbérlővé lett.

5. Hogy keletkeznek a latifundiumok?

Az ellenségtől elvett föld az állam tulajdonát képezte; ez volt az ager publicus. Ennek kisebb részét meghatározott szabályok alapján a polgárok kapták, más, nagyobb részüket (melyek nem voltak jól művelve) nagyon jó feltételek mellett bérbe lehetett venni. Az idők folyamán ezek a bérbe vett területek egyre nagyobbak lettek, és szinte észrevétlenül váltak állami földekből magántulajdonná. A földet megszerző tehetősebb vagy élelmesebb polgárok jelképes bérleti díjért szerezték meg a jobbára műveletlen földeket, ezeket feljavították, így már jelentős hasznot húztak belőlük, és pénzzel, illetve politikai befolyásukkal elérték, hogy az állam sajátjuknak ismerje el az immár értékes birtokrészeket. Elvileg minden római polgárnak megengedték ugyan a foglalást, de a gyakorlatban ezt úgymint csak tőkepénzes ember tehetette meg, mert a területek feljavításához jelentős tőke kellett.

1/1C

SZEMELVÉNYEK A PUN HÁBORÚK KORÁNAK TÁRSADALMÁRÓL

6. Új földfoglalók

A második pun háború csapásait még kiheverte volna a kis- és középbirtokos osztály, ... a nagybirtokrendszer sem öltött volna oly veszélyes méreteket, ha nem kezdődött volna meg Róma keleti irányú terjeszkedése. A birodalom területe e korban több mint tízszeresére növekedett, s a hódítások nyomán óriási vagyon áramlott Rómába. A társadalom átalakul, s szelleme is megváltozik: a régi földművelő Itália eltűnik, s helyébe a kereskedő Itália lép. Az államvezetés teljesen a szenátorok kezébe csúszik át... a magas állami hivatalok örökségként szállnak apáról fiúra... Melléjük sorakozik a Kr. előtti II. század új társadalmi osztálya, a lovagok rendje. Ők az új pénzarisztokraták, a bankárok, akik pénzügyekkel foglalkoznak, s közülük szintén sokan bekerülnek a szenátusba. Míg ez utóbbiak egy része uzorazüzeteken s kereskedelmi vállalkozásokon dagasztja tovább magát, a szenátorok leginkább földbirtokba helyezhették megnagyobbodott tőkéjüket...

A birodalom gyorsuló növekedése fokozódó mértékben növelte az ebből hasznot húzóknak földéhségét. Annál is inkább, mert a háborúk következtében soha nem látott mértékben nőtt a rabszolgák száma is, az olcsó és tömeges rabszolgamunka pedig még nyereségesebbé tette a nagybirtokon folyó termelést.

A latifundiumot a római tulajdonos lelki alkatának egy speciális eleme tette veszedelmessé: a földőrület, a földbirtok után rohanó, soha ki nem elégíthető szenvedély, amely nem riadt vissza attól, hogy a szomszédos kisparaszti telket a legelső kínálkozó alkalommal, sokszor eszközök megválogatása nélkül, be ne olvassza a maga földsávjába.

E birtokszerzési őrületben aztán nincs megállás. Aki „potens” – mert így nevezték a latifundiumtulajdonosokat – az „potentior”, még nagyobb föld birtokosa akar lenni, aki még nem ért el eddig, az szintén el akarja ezt a szintet érni. A földbirtok az, amely felé tör a római tőkés, sokszor hajlékából kivert szülőkön és kisgyermekeken keresztül. Ezalatt a katonák – a harcoló kisbirtokosok – szülőit s kisgyermeküket kiűzték hajlékukból is, ha egy potentior volt a szomszédjuk – írja Sallustius római történetíró.

OKOK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

1/2

CSOPORTOS FELADATLAP

A pun háborúk okai	A pun háborúk következményei

ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS

1/3

FELADATKÁRTYÁK

1.

Írjatok rövid ünnepi beszédet a zamai csata évfordulójára egy karthágói politikus számára, akiről tudjátok, hogy **a megbékélés híve!** A beszéd fejezze ki a politikusnak az ellenfélhez való viszonyát is!

Felhasználható kulcsszavak:

harc, pusztulás, újjáépítés, megbékélés, a jövő felé fordulás, béke

Ha elkészültetek, válasszatok egy szónokot, aki felolvassa majd a beszédet!

2.

Írjatok rövid ünnepi beszédet a zamai csata évfordulójára **egy karthágói politikus** számára, akiről tudjátok, hogy **a bosszúállás híve!** A beszéd fejezze ki a politikusnak az ellenfélhez való viszonyát is!

Felhasználható kulcsszavak:

dicső múlt, hatalom és béke, új szomszéd, szószegő, alantas indíték, jogos visszavágás, dicső háború, szomorú vereség, megalázó béke, zsarnoki hatalom, meddig tűrjük? igazság, győzelmes háború

Ha elkészültetek, válasszatok egy szónokot, aki felolvassa majd a beszédet!

3.

Írjatok rövid ünnepi beszédet a zamai csata évfordulójára **egy római politikus** számára, akiről tudjátok, hogy **a békés együttélés híve!** A beszéd fejezze ki a politikusnak az ellenfélhez való viszonyát is!

Felhasználható kulcsszavak:

harc, pusztulás, együttműködés, békejobb, a másik megismerése, elfogadás, megbocsátás

Ha elkészültetek, válasszatok egy szónokot, aki felolvassa majd a beszédet!

4.

Írjatok rövid ünnepi beszédet a zamai csata évfordulójára **egy római politikus** számára, akiről tudjátok, hogy **az újabb hódítások híve!** A beszéd fejezze ki a politikusnak az ellenfélhez való viszonyát is!

Felhasználható kulcsszavak:

ősi ellenség, megérdemelt győzelem, dicsőséges háborúk, nagyság – gazdagság – hatalom, kiválasztottság, gyarapodó népesség, rómaihoz méltó élet, acsarkodó ellenségek, példamutatás, háború a békéért, jövő, Róma dicsősége, apáink szelleme, méltónak lenni az ősökhöz

Ha elkészültetek, válasszatok egy szónokot, aki felolvassa majd a beszédet!

PONTOZÓLAP

1/4

AZ ÜNNEPI BESZÉDEK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

Értékelj a megszokott iskolai osztályzatokkal a másik három csoport munkáját az alábbi szempontok szerint. (Az ötös azt jelentse, hogy nagyon elégedett voltál, az egyes azt, hogy egyáltalán nem voltál megelégedve, a többi értékkel pedig valamilyen közbülső minősítést fejezhetsz ki.)

1. csoport

A tények felsorakoztatása	
A beszéd nyelvi megformáltsága	
Az érvelés logikussága	
A jövő képének előre vetítése	
Az előadás hatásossága	
ÖSSZPONTSZÁM:	

2. csoport

A tények felsorakoztatása	
A beszéd nyelvi megformáltsága	
Az érvelés logikussága	
A jövő képének előre vetítése	
Az előadás hatásossága	
ÖSSZPONTSZÁM:	

3. csoport

A tények felsorakoztatása	
A beszéd nyelvi megformáltsága	
Az érvelés logikussága	
A jövő képének előre vetítése	
Az előadás hatásossága	
ÖSSZPONTSZÁM:	

A három közül a legjobb beszéd szerintem a(z).....csoporté volt, azért, mert

.....

.....

.....

CSOPORTKÁRTYÁK

1/5

önálló gazdálkodást folytató parasztcsalád

eladósodott parasztcsalád

háború és békepárti szenátorok, lovagok

nagybirtokosok

pun közemberek

pun hadvezérek

